

Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Nya långsamfilter Norsborg

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Genomförande av Stockholm Vatten AB:s projekt Nya långsamfilter i Norsborgs vattenverk till en total investeringsutgift om 615 mnkr i 2023 års prisnivå godkänns.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Stockholm Vatten AB (SVOA) producerar dricksvatten från två produktionsanläggningar, Norsborg och Lovö vattenverk. För att tillgodose kommande behov behöver Norsborg vattenverk producera mer dricksvatten.

Rapporter som tagits fram inom programmet för Stockholm framtida vattenförsörjning pekar på en ansträngd leveransproduktion runt år 2030.

Idag utgör östra delen av Norsborgs vattenverk en flaskhals i produktionen med outnyttjad kapacitet jämfört med övriga delar i processen. En utbyggnad skulle ge kapacitetsökning både för östra verket och Norsborgs vattenverk som helhet. Bland de åtgärder som tagits fram finns investering i nya långsamfilter på Norsborgs vattenverk. Investeringen skulle möjliggöra att gamla filter kan tas ur drift för reparation, underhåll och förnyelse.

Om projektet inte genomförs kommer situationen att vara fortsatt ansträngd vid prognosticerad maxdygnsförbrukning. Rapporter som tagits fram inom programmet för Stockholm framtida vattenförsörjning pekar på en ansträngd leveransproduktion runt år 2030.

En utbyggnad av långsamfilter på östra verket ger ökad möjlighet att nå de mål som fastställts inom programmet för Stockholms framtida vattenförsörjning och ligger i linje med den regionala utvecklingsplanen för Stockholmregionen (RUFS) 2050.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB ser positivt på det helhetsgrepp som SVOA har tagit kring att säkra framtida vattenförsörjning genom bildandet av programmet Stockholm Framtida Vattenförsörjning och anser det angeläget att åtgärda och förstärka dricksvattenproduktionen. Vidare uppmanar de till ökad kostnadskontroll kopplat till den höga inflationen och kraftigt stigande priser på material.

Föredragande borgarrådens synpunkter

En fungerande vattenförsörjning utgör en hörnsten i en hållbar stad. För att möta den ökande befolkningen i Stockholm och stadens kranskommuner är det viktigt att i god tid planera och investera för att möta ett ökat behov av vatten. Därför välkomnar vi projektet med nya långsamfilter vilket ligger i linje med planeringen för Stockholms framtida vattenförsörjning.

Det är av högsta vikt att vattenförsörjningen i Stockholm säkras och kapaciteten ökar. Samtidigt är det även viktigt för staden med ett långsiktigt arbete för att hålla vattenanvändningen på en hållbar nivå, inte minst som ett sätt att minska eller senarelägga behovet av investeringar. Vi vill understryka koncernledningen och stadsledningskontorets uppmaning till ökad kostnadskontroll givet den höga inflationen och stigande materialpriserna och betona vikten av att investeringsprojekten hålls inom beslutade budgetramar.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten AB, dnr KS 2023/721-1
2. Protokollsutdrag Stockholm Vatten AB, dnr KS 2023/721-2
3. Övergripande programbeskrivning Stockholms Framtida Vattenförsörjning, dnr KS 2023/721-3

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Åtgärderna för att säkra god vattenkvalitet inom programmet Stockholms framtida vattenförsörjning är centrala. Vi välkomnar därför projektet i Norsborgs vattenverk.

Givet det ekonomiska läget, att investeringsutgiften är mycket stor och att stadsledningskontoret redan konstaterat att beräknad investeringsutgift är cirka 11 procent högre än i det reviderade inriktningsbeslutet från 2022 – projektets totalkostnad har ökat från beräknade 555 mnkr till 615 mnkr – förutsätter vi att projektet nu stärker sitt arbete med kostnadskontroll. Vidare behöver kostnadsbesparande åtgärder identifieras för att hålla ned investeringsutgiften. Vi

anser även att bolagsstyrelsen och koncernstyrelsen ska delges löpande lägesredovisningar fram till dess att projektet är helt genomfört.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 4 oktober 2023

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

En utbyggnad av Norsborgs vattenverk är en av flera åtgärder som arbetas fram inom programmet för Stockholms framtida vattenförsörjning då verket ligger på lämplig mark nära Mälaren och det finns goda förutsättningar till kapacitetsökning.

Det finns också ett ekonomiskt incitament att utveckla befintlig produktionsenhet då östra verket idag utgör en flaskhals i produktionen.

Projektet befinner sig i dagsläget i planeringsfasen. Systemhandling levererades under mars varefter detaljprojektering inleddes. Leverans av granskningshandling för detaljprojektering beräknas till slutet av september.

Dialog har inletts med entreprenörer för att vinna tid och säkerställa byggbarheten i projektet.

Ärendet avser ett genomförandebeslut med en total budget på 615 mnkr.

Bild 1. Flygfoto över Norsborgs Vattenverk, höger i bild visas ett bildmontage över den tänkta placeringen av sex stycken nya långsamfilter på östra verket.

Alternativa lösningar

Nollalternativ

Ett nollalternativ innebär en risk för att SVOA inte klarar uppdraget om tillräcklig produktionskapacitet omkring år 2030. Om projektet inte genomförs kommer situationen att vara fortsatt ansträngd vid prognosticerad maxdygnsförbrukning.

Utan tilltänkt investering kan inte befintliga långsamfilter tas ur drift för att underhållas och repareras. Detta skulle riskera att sänka vattenverkets produktionskapacitet till en alltför låg nivå.

Alternativ 1

Byggnation av sex nya långsamfilter med effektmålet att utöka den uthålliga kapaciteten till 2400 m³ dricksvatten per timme. En byggnation skulle innebära ett viktigt steg för att SVOA ska kunna säkerställa dricksvattenförsörjningen i Stockholms län ur ett flergenerationsperspektiv.

Nya långsamfilter på Norsborgs vattenverk östra del skulle göra det möjligt att ta gamla filter ur drift för reparation, underhåll och förnyelse. Om den totala uthålliga kapaciteten ökar möjliggörs detta utan att vattenproduktionen understiger prognostiserade kapacitetskrav. En utbyggnad av långsamfilter på östra verket ökar möjligheten att nå de mål som fastställts inom programmet för Stockholms framtida vattenförsörjning.

Total investeringsutgift för alternativet är 615 mnkr.

Förordat förslag till beslut

Bolaget förordar alternativ 1 då ett nollalternativ innebär en risk för att SVOA inte klarar av uppdraget om tillräcklig produktionskapacitet till omkring år 2030.

Åtgärder

Inom ramen för genomförandet av alternativ 1 kommer följande utföras:

- Schaktning för sex nya bassänger
- Formsättning, armering och gjutning av betongbassänger
- Installation av rör-, el- och styrsystem med mera
- Förläggning av yttre VA-ledningar
- Driftsättning

Tidplan

Planera:	Q3 2022 – Q4 2023
Upphandla:	Q2 2023 – Q4 2023
Genomföra:	Q1 2024 – Q1 2027
Avsluta:	Q2 2027

Ekonomi

Projektets totalkostnad har ökat från beräknade 555 mnkr till 615 mnkr.

Anledningen till den utökade investeringsutgiften är främst indexreglering av entreprenadkostnader mellan framtagande av underlag för inriktningsbeslut och genomförandebeslut. Entreprenadkostnaderna har under denna period (juni 2022 till februari 2023) ökat drygt 10 procent. Härmed ökar även påslag för oförutsett (cirka 10 procent av investeringsutgiften). Budget för geotekniska undersökningar och slutbesiktning har ökat i syfte att kvalitetssäkra projektet.

Utgifter

Kalkylen baseras på framtagen systemhandling.

Moment	Budget rev. inriktningsbeslut	Förändring	Beräknad totalbudget
Projektledning	8 500 000 kr	16 500 000 kr	25 000 000 kr
Projektering	50 00 000 kr	-26 000 000 kr	24 000 000 kr
Geoteknik, Riskanalys	- kr	7 000 000 kr	7 000 000 kr
Vibrationsmätning & besiktning	- kr	1 000 000 kr	1 000 000 kr
Byggledning	3 700 000 kr	5 300 000 kr	9 000 000 kr
Slutbesiktning	2 100 000 kr	1 900 000 kr	4 000 000 kr
Entreprenadkostnad	420 000 000 kr	50 000 000 kr	470 000 000 kr
Kända risker	20 100 000 kr	-100 000 kr	20 000 000 kr
Oförutsett	50 600 000 kr	4 400 000 kr	55 000 000 kr
Summa:	555 000 000 kr	60 000 000 kr	615 000 000 kr

Tabell 1, kalkylen framtagen i prisnivå 2023-04.

Kalkylen för projektet är framtagen i dagens prisnivå då osäkerheten om framtida prisutveckling är mycket osäker och löptiden är lång.

Risker

Under systemhandlingsskede har risker identifierats och deras väsentlighet och sannolikhet bedömts. Riskerna kommer fortsatt löpande att hanteras under detaljprojekteringsskede, i dialog med mottagare av projektet samt entreprenör.

Risk	Konsekvens	Åtgärd
Materialpriset för betong, stål och armeringsjärn varierar och kan påverka slutprognosen	Högre kostnad för armering, betong, stål leder överskridande av budget.	Avsätta medel i oförutsett post.

Ledningar i mark	Kända ledningar flyttas till ny plats och schaktarbeten utförs varsamt vid risk för påträffande av okända ledningar.	Avsättning av medel i förutsett och oförutsett post.
Förorenade massor	Kostnad och tid	Säkerställande av förorenade massor omhändertas på rätt sätt.
Rätt produkt används i kontakt med dricksvatten. Alla sådana produkter och material behöver vara godkända av SVOA. Betong får ej innehålla flygaska.	Kostnad och kvalitet	Säkerställa att entreprenören använder godkända produkter i områden som dricksvattnet kommer i kontakt med genom att kravställning i entreprenörs underlag.

Remissammanställning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 4 september 2023 följande.

Koncernstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

Genomförande av Stockholm Vatten AB:s projekt långsamfilter i Norsborgs vattenverk till en total investeringsutgift om 615 mnkr i 2023 års prisnivå godkänns.

Koncernstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Genomförande av Stockholm Vatten AB:s projekt långsamfilter i Norsborgs vattenverk till en total investeringsutgift om 615 mnkr i 2023 års prisnivå godkänns.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande av Gustav Johansson m.fl. (M) och Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Fredrik Bergström (KD) som instämde i särskilt uttalande av Gustav Johansson m.fl. (M) och Jan Jönsson (L).

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Att bygga ut och säkra kapaciteten i dricksvattenproduktionen är viktigt för att möjliggöra stadens och dess kranskommuners tillväxt. Hårda krav ställs på leveransförmåga och dricksvattnets kvalitet.

Stadsledningskontoret och koncernledningen ser positivt på det helhetsgrepp som SVOA har tagit kring att säkra framtida vattenförsörjning genom bildandet av programmet Stockholm Framtida Vattenförsörjning (övergripande programbeskrivning återfinns i bilaga 3). Stadsledningskontoret och

koncernledningen anser det angeläget att åtgärda och förstärka dricksvattenproduktionen där kapacitetsbrister kan uppstå alternativt redan finns. Som ett led i detta anses investeringen i nya långsamfilter i Norsborgs vattenverk vara nödvändig då den säkrar en ökad vattenproduktion samt möjliggör reparation och underhåll av de befintliga äldre filtren.

Koncernledningen och stadsledningskontoret kan samtidigt konstatera att beräknad investeringsutgift nu är cirka 11 procent högre än i det reviderade inriktningsbeslutet från 2022. Koncernledningen och stadsledningskontoret ser att kostnadsökningen motsvarar den indexökning som skett sedan inriktningsbeslutet. Nuvarande genomförandebudget framstår därmed stämma väl överens med det reviderade inriktningsbeslutet som togs under 2022.

Koncernledningen och stadsledningskontoret vill dock fortsatt uppmana till ökad kostnadskontroll och se över planeringen av utförandet kopplat till den höga inflationen och kraftigt stigande priser på material.

SVOA-koncernen har en historisk hög investeringsnivå med en lång rad omfattande projekt. Investeringarna är nödvändiga för att säkra stadens va-infrastruktur, men det är av yttersta vikt att bolaget nu göra noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt och säkrar att investeringsprojekten hålls inom beslutade budgetramar utan revideringar. Detta för att åstadkomma en så långsiktigt jämn investeringsnivå som möjligt utan stora avvikelser.

Koncernledningen är medveten om att kalkylerna är framtagna i prisnivå gällande 2023. Kostnadsökningen har varit mycket stor senaste 2 åren från att historiskt legat runt 2-5 % per år till nu 10-15 %. Prognoser för framtida utveckling är mycket svåra att göra i projekt med längre löptider, bolaget har fått i uppgift att ta fram lämpliga index för kostnadsutvecklingen att använda sig av senast till årsskiftet 2023-2024 då de av koncernstyrelsen beslutade reviderade investeringsanvisningarna börjar gälla. Då dessa index ännu ej är framtagna och osäkerheterna är stora används just nu dagens prisnivå som referens i genomförandebeslutet.

Reservationer m.m.

Stockholms Stadshus AB

Särskilt uttalande av Gustav Johansson m.fl. (M) och Jan Jönsson (L)

Åtgärderna för att säkra god vattenkvalitet inom programmet Stockholms framtida vattenförsörjning är centrala. Stockholms Vatten AB:s projekt med nya långsamfilter på Norsborgs vattenverk är därför mycket välkomna. Det behövs för att åtgärda flaskhalsarna som försvårar behövliga kapacitetsökningar för vattenreningen i Norsborgs vattenverk.

Stadsledningskontoret konstaterar att beräknad investeringsutgift nu är cirka 11 procent högre än i det reviderade inriktningsbeslutet från 2022. Med anledning av detta förutsätter vi att projektet nu stärker sitt arbete med kostnadskontroll och söker kostnadsbesparande åtgärder för att hålla ned investeringsutgiften. Vi anser även att bolagsstyrelsen och koncernstyrelsen ska delges löpande lägesredovisningar fram till dess att genomförandet i sin helhet är klart.